

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Müdür Algılarının Belirlenmesi¹

Defining the Perception of Preschool Children on School Principal

Sema DEMİRBAŞ² Erhan ALABAY³

Başvuru Tarihi:05.08.2016

Yayına Kabul Tarihi:14.02.2017

DOI: 10.21764/efd.36843

Özet: Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimde öğrenim görmekte olan 48-72 aylık çocukların müdür algılarının belirlenmesidir. Temel nitel araştırma deseninde oluşturulmuş bu araştırmanın verileri içerik analizi tekniği ile yorumlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi eğitimi veren 5 farklı okulda eğitim gören toplam 101 çocuk oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş müdür algısı görüşme formu kullanılmıştır. Müdür algısı görüşme formundan önce, çocuklardan içerisinde okul müdürünün de olduğu bir resim çizmeleri istenmiştir. Çizimleri sonunda çocuklarla bireysel olarak görüşmeler yapılmış, resimleri üzerinden belirlenmiş ve müdür algısı görüşme formunda yer alan yarı yapılandırılmış görüşme soruları çocuklara sorulmuş ve cevapları yazılı olarak not edilmiştir. Araştırma sonucunda, erkek çocukları, kız çocuklarına oranla daha yüksek oranda müdürleri uyarıcı dili kullanan kişi olarak betimlemektedir. Özel okulda öğrenim gören çocuklar müdürleri yüksek oranda öğretimsel sürece katıldığını belirtirken, devlet okulundaki çocuklar ise müdürleri çoğunlukla idari süreçle ilgilenen olarak tarif etmişlerdir. Ayrıca çocuklar tarafından, özel okullardaki müdürleri, devlet okullarındaki müdürlere göre daha fazla oranda uyarıcı dil kullanan kişiler olarak betimlemişlerdir.

Anahtar Sözcükler: *Okul öncesi, okul müdürü, çocukların algıları*

Abstract: The purpose of this research is to identify school principal perception of the 48-72-month-old children attending preschool. The basis was formed in qualitative research pattern and data of this research was interpreted through content analysis method. Totally 101 children who attends five different preschools constituted the study group of the research. In collection of the data, developed by researchers, school director perception form was used. Before utilizing school director perception form, children were asked to draw a picture of the school, in which the school director is available. After drawings, children were interviewed and asked semi-structured questions which were specified through their drawings and located in the school director perception form, then the answers were written down. As a result of the research, boys described school directors as being expostulatory at a higher rate than girls did. While children in private schools stated that school directors participate in the educational processes on a vast scale, children in government schools defined school directors as people concerning mostly about administrative processes. In addition, school directors in private schools were portrayed as being more expostulatory by children in comparison to those in government schools.

Keywords: *Preschool, school principal, perception of preschool children*

Giriş

Erken çocukluk eğitimi, çocukların temel gelişimsel aşamalarının ve becerilerinin desteklenmesi için önemli bir yere sahiptir. Yapılan birçok araştırma sonucunda, erken çocukluk eğitimi alan ve almayan çocukların beceri ve gelişimleri karşılaştırılmış ve kaliteli erken çocukluk eğitimi alan çocukların bilişsel ve sosyal becerileri, okula hazırbulunuşlukları, motor becerileri, dikkat becerileri ve süreleri ve zihinsel işlev

¹ Bu araştırma, ilk yazarın tezsiz yüksek lisans projesinden üretilmiştir.

² Uzm. Öğretmen, Özel Etiler Amerikan Kültür Derneği Anaokulu, smdmrbs@gmail.com

³Yrd. Doç. Dr., Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, erhan.alabay@okan.edu.tr

becerileri erken çocukluk eğitimi almayan çocuklara oranla daha üst noktalarda olduğu saptanmıştır (Akçay, 2016; Erbay, 2008; Elibol Gültekin, 2008; Kудay, 2007; Ramazan ve Demir, 2011; Lara-Cinisomo, Fuligni, Daugherty, Howes ve Karoly, 2009; Burchinal, 1999; Barnett, 1995). Bu eğitim süreci içerisinde öğretmenler, ebeveynler, yardımcı personeller, sosyal çevredeki kişiler ve okul müdürleri etkin rol oynayan bireylerdir.

Callender (1961) evrensel olarak tüm okul öncesi eğitim programların hazırlanmasında ve uygulanmasında okul öncesi eğitim kurum müdürlerinin etkili olduğunu belirtmiştir. Özellikle programların uygulanmasında, denetlenmesinde, çocukların ve ebeveynlerin taleplerinin belirlenip, programa entegre edilmesinde okul müdürlerine büyük görevler düştüğünü vurgulamıştır (Akt. Gatumu ve Ciumwari, 2010). Ülkemizde ise yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014) doğrultusunda okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin görevleri belirlenmiştir. Yönetmelik çerçevesinde müdür, “okulun öğrenci, her türlü eğitim ve öğretim, yönetim, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici ve sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, taşınmalı eğitim, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ile Bakanlık ve il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesi” gibi görevleri üstlenir. Döş’ün (2013) “Mutlu Okul” kavramını ele alarak gerçekleştirdiği araştırmasında da okul müdürlerinin mutlu bir okul ortamının sağlanmasında kişilik/insancıl yön, teknik/mesleki yön ve sosyal yön alt temalarında sorumlulukları olduğu ortaya çıkmıştır. Kişilik/insancıl yön temasında okul müdürlerinin, öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenen, iletişim halinde olan, öğrencilere duyarlı ve anlayışlı olan, aşırı disiplinli olmayan, öğrencilere değer veren, güler yüzlü, adil, oyun oynayan, şakalaşan, dertleşen, samimi ve empati kurabilen yapıda olması beklenmektedir. Ayrıca teknik/mesleki yön temasında ise okul müdürlerinden başarıya önem vermesi ve okulla ilgili kararlarda öğrencilere danışması; sosyal yön temasında ise, öğrencileri okula ısındırarak faaliyetler yapması ve yapılan etkinliklere önderlik etmesi öğrenciler tarafından beklenmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere mutlu bir okul ortamının oluşturulabilmesi için okul müdürlerinin sadece idari görevlerinden çok, öğrencilerle iç içe ve etkileşim içerisinde ve daha çok öğretimsel sürece dahil olması gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim kurum müdürleri, görevlerini gerçekleştirirken öğretmenlerle veya çocuklarla bazı sorunlar yaşayabilmektedir. Zembat’ın (2012) okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticileri ile yaşadıkları çatışma durumlarının belirlenmesi amacıyla yapmış olduğu çalışmada, okul öncesi öğretmeni ile okul yöneticisi arasında problemler yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu müdür odaklı problemler, okul öncesi öğretmenleri tarafından dile getirilen sınıfın fiziksel şartlarının eksikliklerine ve materyal eksikliklerine çare bulunmaması, okul öncesi eğitimin öneminin yeterince kavranmaması, öğretmen tarafından yapılan yardımcı personel talebine duyarsız kalınması ve öğretmenlere eşit mesafede olunamaması olarak sıralandırılmıştır. Bazı araştırma sonuçlarında da okul müdürleri okullarda yasal gücü daha sık olarak kullandığı sonucuna ulaşılmıştır (Altinkurt, Yılmaz, Erol ve Salalı, 2014; Helvacı ve Kayalı, 2011; Altinkurt ve Yılmaz, 2012). Okul yöneticilerinin yasal gücü sık kullanması sonucunda okullar daha bürokratik uygulamalarla

yürmektedir. Bu durum hem müdürlerin hem de okulda çalışan diğer çalışanların problem yaşamasına neden olmaktadır. Okul müdürlerinin bu türlü negatif tutum ve davranışları sadece öğretmenleri değil, okulun iklimini ve okul içinde eğitim görmekte olan öğrencileri de etkilemektedir. Lum (1997) öğrenci perspektifinden müdür algılarını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında 9-12. sınıf öğrencilerinden toplam 200 öğrenciye açık uçlu sorular sorularak müdür algıları ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Çalışma sonunda ortaya çıkan metaforlarda, çoğunlukla negatif algıların olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler müdürleri, çoğunlukla otoriter, ceza veren ve korkulan kişi olarak metaforlaştırmıştır. Yalçın ve Erginer'in (2014) ilköğretim okulu öğrencilerinin okul müdür algılarına ilişkin çizimleri ve bu çizimlerin incelenmesi üzerine yapılan çalışma sonucunda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Yalçın ve Erginer'in (2014) çalışması sonucunda, öğrencilerden çoğunlukla müdürleri "olumsuzluk unsuru olma" kategorisinde betimledikleri ortaya çıkmıştır. Müdürlerin otoriter yapıda olması, kural koyan ve öğrenciler ve öğretmenler ile etkili bir iletişiminin olmaması okul iklimini negatif olarak etkilemekle birlikte, eğitim kurumundaki çocukların da müdüre karşı olumsuz tutumları çocukların eğitim ve öğretimini de olumsuz etkilemektedir.

Müdürlerin tutum ve davranışları, yönetim biçimleri, liderlik özellikleri ve öğrenciler ve öğretmenlerle iletişim biçimleri gibi birçok özellik eğitim görmekte olan çocukların gelişimini ve eğitimini etkilemektedir. Özellikle okul ile ilk defa tanışan okul öncesi çağındaki çocuklar için bu durum önem arz etmektedir. Bu nedenle, okul öncesi dönem çocuklarının müdür algılarının ortaya çıkartılması ve ortaya çıkan durumlar doğrultusunda önlem planları alınması gerektiği düşünülerek bu çalışmanın yapılması hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, anaokullarında/anasınıflarında çocukların bakış açısıyla müdür algılarını belirlemek ve cinsiyet/okul türü değişkenlerine göre müdür algısının değişip değişmediğini saptamaktır. Araştırmanın amacına bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- 48-72 aylık çocukların müdür algıları nasıldır?
- 48-72 aylık çocukların cinsiyetine göre müdür algıları nasıl bir değişiklik göstermektedir?
- 48-72 aylık çocukların eğitim gördüğü okul türüne (özel/devlet okulu) göre müdür algıları nasıl bir değişiklik göstermektedir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada temel nitel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, kelimeler veya gözlemler gibi ölçülmesi zor olan nitelikler üzerine odaklanan ve niteliklerin yorumlanmasına ve çözümlenmesine dayanan bir araştırma türüdür (Glesne, 2013; s.385). Nitel araştırmacılar sosyal yapılar, bireysel deneyimler

ve/veya bunlar arasındaki ilişkilerle ilgilenme eğilimindedirler (Glesne, 2013; s.52). Değişkenleri belirleyip bunlar arasındaki ilişkileri bulmayı amaçlayan nicel araştırmalardan farklı olarak, nitel araştırmaların en iyi yaptığı şey algıların, tutumların ve süreçlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır (Glesne, 2013 s.53). Verileri toplarken ise nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını belirleyebilmek için kullanılan güçlü bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Bu araştırma kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı, anaokullarından/anasınıflarından sorumlu olan müdürün en az bir yıldır görevini sürdürdüğü toplam 5 resmi ve özel okul belirlenmiştir. Okul yönetiminden ve ailelerinden çalışma için izin alınmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan ve aynı kuruma en az bir yıldır devam eden 101 okul öncesi çocuğu çalışma grubuna dahil edilmiştir. Hem müdürün en az 1 yıldır aynı eğitim kurumunda çalışıyor olması hem de çocuğun en az 1 yıldır aynı eğitim kurumunda eğitim görüyor olması çalışmada ön koşuldur. Bu koşul doğrultusunda çocukların müdür algılarının daha sağlıklı ve doğru olarak ortaya çıkartılabileceği düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının genel kişisel bilgileri şu şekildedir:

- Çalışmaya katılan okul öncesi çocukların genel yaş ortalamaları 63,94 aydır.
- Çalışmaya katılan okul öncesi çocukların okullarında eğitim gördüğü süre ortalaması 17,04 aydır.
- Çalışma kapsamına 2 resmi 3 özel okul dahil edilmiş olup, kurum müdürlerinden 1'i erkek 4'ü kadındır.

Çalışma grubuna alınan toplam 101 okul öncesi çocuğunun diğer demografik bilgileri ise Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Çocukların Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler	Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Kız	44	43,6
	Erkek	57	56,4
	Toplam	101	100,0
Okul Türü	Özel	57	56,4
	Devlet	44	43,6
	Toplam	101	100,0
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	2	2,0
	Ortaokul	2	2,0
	Lise	24	23,7
	Önlisans	20	19,8
	Lisans	52	51,5
	Lisansüstü	1	1,0
Toplam	101	100,0	
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	4	4,0

Ortaokul	-	-
Lise	26	25,7
Önlisans	18	17,8
Lisans	52	51,5
Lisansüstü	1	1,0
Toplam	101	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmaya katılan okul öncesi çocuklarının yarısından fazlasının (%56,4) erkek olduğu, yarısından fazlasının (%56,4) özel okulda öğrenim gördüğü, annelerinin (%51,5) ve babalarının (%51,5) büyük bir çoğunluğunun lisans düzeyinde öğrenime sahip olduğu, annelerinin (%44,6) yarısına yakınının ve babalarının (%63,4) yarısından fazlasının özel sektörde çalıştığı belirlenmiştir. Çalışmanın bulgular kısmında alt temaları oluşturan okul öncesi çocukların müdür algılarına yönelik verdikleri cevaplara (ham verilere) yer verileceğinden okul öncesi çocukların kişisel bilgileri gizli tutulmuştur. Bu nedenle her okul öncesi çocuklarına ayrı bir kod verilmiştir. Özel okulda eğitim öğretim gören çocuk “ÇÖ-sıra sayısı”, devlet okulunda eğitim öğretim gören çocuk ise “ÇD-sıra sayısı” olarak kodlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Okul öncesi kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların müdür algılarını belirlemek amacıyla demografik bilgi formu ve müdür algısı görüşme formu kullanılmıştır.

Demografik bilgi formu: Araştırmaya katılan okul öncesi dönem çocukların demografik bilgilerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından demografik bilgi formu hazırlanmıştır. Demografik bilgi formu, çocuğun cinsiyeti, doğum tarihi, anne/baba öğrenim durumu, anne/baba meslek durumu ve okul türü sorularını içermektedir.

Müdür algısı görüşme formu: Çocukların müdür algısını ortaya çıkartmak için çocuğun resimlerinden yararlanılmıştır. Araştırmacı çocuklarla bir süre çalışma dışı etkinlik yaptıktan sonra her bir çocuğa bir resim kağıdı dağıtmıştır. Okul müdürü kavramının ne olduğu açıklandıktan sonra araştırmacı tarafından “Sizden bir resim çizmenizi istiyorum. Bu resimde hem sen ve hem de müdürün olsun.” yönergesi çocuklara verilmiştir. Çocuklara resimlerini çizip tamamlamaları için yeterli süre verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan çocuklar resimleri tamamladıktan sonra bireysel olarak her bir çocuk araştırmacı ile görüşmüştür. Görüşme esnasında okul müdürü algısını ortaya çıkartmak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmış Müdür Algısı Görüşme Formu çocukların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda doldurulmuştur. Müdür Algısı Görüşme Formu, ilk olarak araştırmacılar tarafından oluşturulduktan sonra 3 okul öncesi/çocuk gelişimi alanında uzmanlığını almış öğretim üyesinin görüşü alınmış ve geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ardından farklı yaş grubuna sahip 4 çocukla ön çalışma gerçekleştirilmiştir (2 çocuk 48-60 aylık, 2 çocuk 60-72 aylık). Formda toplam 4 açık uçlu soru bulunmaktadır. Bu sorular:

- Resimde müdür ne yapıyor?
- Resimde müdür sana ne diyor?

c. Resimde müdür sana nasıl davranıyor?

d. Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?

Verilerin Toplanması

Araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma öncesinde Milli Eğitim Müdürlüğünden, okul müdürlüklerinden ve çocukların ailelerinden izinler alındıktan sonra uygulama yapılacak okullara gidilmiştir. Her okuldan rasgele örnekleme yöntemine göre sadece bir sınıf örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce sınıf öğretmeninden her çocuk için demografik bilgi formunun doldurulması istenmiştir. Çocuk ile ilgili bilgiler portfolyodan alınarak çocuğun öğretmeni tarafından doldurulmuştur. Çocuğa ait demografik bilgi formları doldurulduktan sonra öğretmen ile birlikte araştırmacı sınıfa birlikte girmiş ve araştırmacı, öğretmenin belirlediği 2 etkinliğe çocuklarla birlikte katılmıştır. Ardından araştırmacı gerekli yönergeleri vererek çocukların müdüründe içerisinde olduğu resmi çizmesini istemiştir. Araştırmacı bireysel olarak resmini bitiren çocuğu yanına çağırarak, resmi üzerinden görüşme formu kapsamındaki soruları sormuş ve çocuğun verdiği cevaplar forma yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışma grubuna dahil edilen çocukların görüşme formu doğrultusunda verdikleri cevaplar içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde çok sayıdaki metin içeriklerinin ortak özelliklerini ortaya çıkartmak amacıyla, önemli olan anlamların yapılandırılmasına yönelik, nitelden nicele doğru genelleştirmeye imkan veren bir yorum biçimidir (Gökçe, 2006).

Araştırmada geçerlik ve güvenirliğin sağlanması amacıyla “kodlayıcılar arası görüş birliği” ilkesi kullanılmıştır. Araştırma veri analizi sürecinde 2 araştırmacı birbirinden bağımsız olarak çocukların verdikleri cevapları değerlendirmiş ve verilen kodlardan kategoriler oluşturmuştur. Bağımsız kategoriler oluşturulduktan sonra iki araştırmacı beraber kontrolü sağlamıştır. Kontrol sonrası gözlemciler arası tutarlılık hesaplanmıştır. Gözlemciler arası tutarlılık, tutarlı olan maddelerin sayısının toplam madde sayısına bölünüp, 100 ile çarpımıyla elde edilmektedir (Creswell, 2013). Çalışma kapsamında gözlemciler arası tutarlılık %94,60 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Okul Öncesi Çocuklarının Müdür Algılarının Genel Olarak İncelenmesi

Okul öncesi çocuklarının müdür algılarını genel olarak ortaya çıkartmak için çocuklara yöneltilen “Resimde müdür ne yapıyor?”, “Resimde müdür sana ne diyor?”, “Resimde müdür sana nasıl davranıyor?” ve “Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?” soruları doğrultusunda alınan cevaplar içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş ve her bir soruya verilen cevaplardan alt temalar oluşturulmuştur. Elde

edilen sonuçların yüzde ve frekans dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Çocuklarının Müdür Algılarının Yüzde ve Frekans Dağılımı

Resimde müdür ne yapıyor?	n	%
Öğretimsel Sürece Katılma	31	30,69
İdari Süreçle İlgilenme	19	18,81
Negatif Katılım	3	2,97
Nötr	48	47,53
Toplam	101	100

Resimde müdür sana ne diyor?	n	%
Olumlu Sözlü-Sözsüz İletişim Kurma	56	55,45
Uyarıcı Dil Kullanma	18	17,82
Nötr	27	26,73
Toplam	101	100

Resimde müdür sana nasıl davranıyor?	n	%
Olumlu Davranış Gösterme	89	88,12
Olumsuz-Negatif Davranış Gösterme	12	11,88
Toplam	101	100

Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?	n	%
Davranışsal Özelliklerine Göre	22	21,78
Fiziksel Özelliklerine Göre	50	49,51
Mesleki Hiyerarşi Konumuna Göre	7	6,93
Üretici/Yaratıcı Olma Durumuna Göre	1	0,99
Nötr	21	20,79
Toplam	101	100

Tablo 2 incelendiğinde, “Resimde müdür ne yapıyor?” sorusuna alınan cevaplar doğrultusunda 4 alt tema ortaya çıkmıştır. Bunlar; öğretimsel sürece katılma, idari süreçle ilgilenme, negatif katılım ve nötr alt temasıdır. Öğretimsel sürece katılım alt temasını, okul yöneticisinin eğitim öğretim sürecinde aktif bir rolde olduğunu belirten cevaplar oluşturmaktadır. İdari süreçle ilgilenme alt temasını ise, okul yöneticisinin denetleme, yönetme ve yazışmalar yapma gibi idari işlerle uğraştığını belirten ifadeler oluşturmaktadır.

Negatif katılım alt teması, istenmedik müdür davranışlarını içermektedir. İlgili ve alakalı olmayan veya bilmediğini içeren cevaplar ise nötr alt temasını oluşturmuştur. Çalışma grubuna dahil edilen çocukların %47,53'ünün nötr, %30,69'unun öğretimsel sürece katılım, %18,81'inin idari süreçle ilgilenme ve %2,97'sinin ise negatif katılım alt temasına giren cevaplar verdiği sonucuna ulaşılmıştır. "Resimde müdür ne yapıyor?" sorusuna ait bazı ham veriler aşağıda belirtilmiştir.

ÇD-6. "Parmağını gösteriyor. Çocuklar susun diyor." (Negatif Katılım)

ÇÖ-12. "Ders anlatıyor. Sayı çalışması yapıyor sınıfta." (Öğretimsel Sürece Katılım)

ÇD-40. "Çalışıyor, işler yapıyor. Kameradan bize bakıyor." (İdari Süreçle İlgilenme)

ÇÖ-66. "Arabasına biniyor." (Nötr)

ÇÖ-42. "Okulun içinde kendi odasında. Telefonla konuşuyor." (İdari Süreçle İlgilenme)

ÇÖ-66 kodlu çocuğun resmi

ÇÖ-42 kodlu çocuğun resmi

"Resimde müdür sana ne diyor?" sorusuna çocukların verdikleri cevapların içerik analizi sonucunda 3 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; olumlu sözlü-sözsüz iletişim kurma, uyarıcı dil kullanma ve nötr alt temalarıdır. Olumlu sözlü-sözsüz iletişim kurma alt teması, okul yöneticisinin olumlu ve uygun bir iletişim içerisinde olduğu belirtilen cevaplardan oluşturulmuştur. Çocukları uyarıcı veya ikaz edici müdür iletişimi cevapları uyarıcı dil kullanma alt temasını oluşturmaktadır. Nötr alt teması ise konu ile ilgili olmayan veya ne olumlu ne de olumsuz ifadeler içeren cevapları içermektedir. Alt temaların yüzde ve frekans analizi incelendiğinde, çocukların %55,45'inin olumlu sözlü-sözsüz iletişim kurma alt temasına, %17,82'sinin uyarıcı dil kullanma alt temasına ve %26,73'ünün ise Nötr alt temasına uygun cevaplar verdiği tespit edilmiştir. "Resimde müdür sana ne diyor?" sorusuna ait çocukların verdikleri cevaplardan bazı ham veriler aşağıda verilmiştir.

ÇD-14. "Sizi özledim. Bugün sınıfları gezeyim diyor" (Olumlu Sözlü-Sözsüz İletişim Kurma)

ÇD-26. "Yaramazlık yapma." (Uyarıcı Dil Kullanma)

ÇÖ-2. "Seni seviyorum. Hadi gel içeri, sana çok güzel masallar okuyayım." (Olumlu Sözlü-Sözsüz İletişim Kurma)

ÇÖ-34. "Bir şey demiyor. Çünkü ben diğer sınıftayım, o da diğer sınıfta." (Nötr)

ÇD-99. “Çöpleri yere atma diyor.” (Uyarıcı Dil Kullanma)

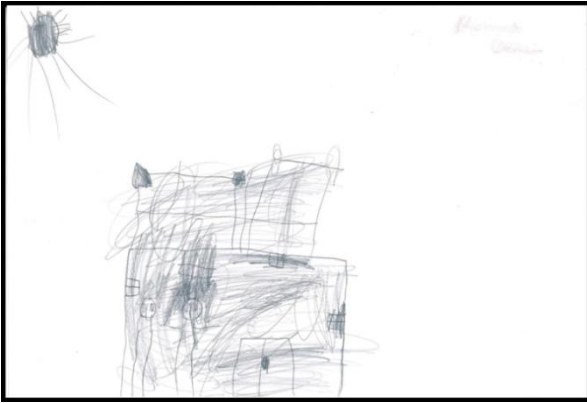
Çocukların resimleri doğrultusunda sorulan diğer bir soruda “Resimde müdür sana nasıl davranıyor?” dur. Çocuklardan bu soruya verdikleri cevaplar incelenmiş olup, 2 alt tema oluşturulmuştur. Bu alt temalar; olumlu davranış gösterme ve olumsuz-negatif davranış gösterme alt temasıdır. Olumlu davranış gösterme alt teması; müdürün olumlu ve beklenen davranışları doğrultusunda; olumsuz-negatif davranış gösterme alt teması ise müdürün olumsuz ve beklenmeyen davranışları doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırma kapsamına alınan çocukların %88,12’si müdürünün olumlu davranış gösterme alt temasına giren cevaplar verdiği, %11,88’inin ise olumsuz-negatif davranış gösterme alt temasına giren cevaplar verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların verdiği cevaplardan bazı ham veriler aşağıda verilmiştir.

ÇD-39. “Kötü. Geliyorum bana kızıyor. Gel diyor.” (Olumsuz-negatif davranış gösterme)

ÇÖ-2. “Mutlu ve beraber çimlerde yatacak kadar mutlu.” (Olumlu Davranış Gösterme)

ÇÖ-15. “Çok güzel. Bir şey söyleyince bağırarak yerine konuşuyor.” (Olumlu Davranış Gösterme)

ÇD-100. “Kötü davranıyor. Kızıyor.” (Olumsuz-negatif davranış gösterme)

ÇD-100 kodlu çocuğun resmi

ÇÖ-2 kodlu çocuğun resmi

“Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?” sorusuna çocukların vermiş oldukları cevaplar incelenmiş olup, cevaplardan 4 alt tema oluşmuştur. Bu alt temalar; davranışsal özelliklerine göre, fiziksel özelliklerine göre, mesleki hiyerarşi konumuna göre, üretici/yaratıcı olma durumuna göre ve nötr’dür. Araştırmaya katılan çocukların %49,51’i fiziksel özelliklerine göre, %21,78’i davranışsal özelliklerine göre, %6,93’ü mesleki hiyerarşi konumuna göre, %0,99’u üretici/yaratıcı olma durumuna göre cevaplar vermiştir. Çocukların %20,79’u ise nötr özellikte cevaplar verdiği veya cevap vermediği saptanmıştır. Çocukların verdiği cevaplardan oluşturulan alt temalara ait ham verilerden örnekler şu şekildedir:

ÇD-28. “Babama. Çünkü saçları onun gibi.” (Fiziksel Özelliklerine Göre)

ÇÖ-32. “Palyaçoya. Komiklik yapıyor çünkü.” (Davranışsal Özelliklerine Göre)

ÇD-38. “Atatürk. Çünkü o Atatürk gibi tüm çocuklara öğretiyor.” (Öğretimsel Özelliklerine Göre)

ÇD-77. "Ayşe Öğretmene. Çünkü müdür o." (Nötr)

ÇÖ- 101. "Başbakana. Çünkü o da okulu yönetiyor." (Mesleki Hiyerarşi Konumuna Göre)

ÇD-28 kodlu çocuğun resmi

ÇD-77 kodlu çocuğun resmi

Çocukların Cinsiyetlerine Göre Müdür Algılarının İncelenmesi

Araştırmanın çalışma grubuna alınan çocukların cinsiyet bağımsız değişkeni ile "Resimde müdür ne yapıyor?", "Resimde müdür sana ne diyor?", "Resimde müdür sana nasıl davranıyor?" ve "Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?" sorularından ortaya çıkan alt temalar karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Çocuklarının Müdür Algılarının Cinsiyetlerine Göre Yüzde ve Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek	
	n	%	n	%
Resimde müdür ne yapıyor?				
Öğretimsel Sürece Katılma	14	31,82	17	29,82
İdari Süreçle İlgilenme	12	27,27	7	12,28
Negatif Katılım	1	2,27	2	3,51
Nötr	17	38,64	31	54,39
Toplam	44	100	57	100
Resimde müdür sana ne diyor?				
Olumlu Sözlü-Sözsüz İletişim Kurma	30	68,18	26	45,61
Uyarıcı Dil Kullanma	5	11,36	13	22,81
Nötr	9	20,46	18	31,58
Toplam	44	100	57	100

Resimde müdür sana nasıl davranıyor?	n	%	n	%
Olumlu Davranış Gösterme	40	90,91	51	89,47
Olumsuz-Negatif Davranış Gösterme	4	9,09	6	10,53
Toplam	44	100	57	100

Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?	n	%	n	%
Davranışsal Özelliklerine Göre	13	29,55	9	15,79
Fiziksel Özelliklerine Göre	22	50,0	28	49,12
Mesleki Hiyerarşi Konumuna Göre	5	11,36	2	3,51
Üretici/Yaratıcı Olma Durumuna Göre	-	-	1	1,75
Nötr	4	9,09	17	29,83
Toplam	44	100	57	100

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların cinsiyet bağımsız değişkeni ile “Resimde müdür ne yapıyor?” sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda oluşan alt temalar arasında belirgin bir farklılığa rastlanmamıştır. Kız ve erkek çocukları müdürleri çoğunlukla nötr olarak algılamaktadır. Yüzde ve frekans sıralamasına göre kız ve erkek çocuklar müdürü öğretimsel sürece katılan ve idari süreçle ilgilenen kişi olarak algılamaktadır. Çok düşük bir yüzdeyle müdürlerin negatif katılımından bahsetmektedir. “Resimde müdür sana ne diyor?” sorusundan oluşan alt temalar doğrultusunda cinsiyet karşılaştırılması yapıldığında erkek çocuklarının %22,81’i müdürü uyarıcı dil kullanan özellikte betimlerken, kız çocuklarının ise sadece %11,36’sı bu özellikte betimlemektedir. Bir diğer ifade ile erkek çocukları kız çocuklarına göre daha yüksek oranda müdürleri uyarıcı dil kullanan olarak algılamaktadır. “Resimde müdür sana nasıl davranıyor?” sorusunda oluşturulan alt temalarda da erkek ve kız çocuklarının vermiş olduğu yanıtlar birbirine yakın oranlarda olduğu saptanmıştır. Kız çocuklarının %90,91’i, erkek çocuklarının ise %89,47’si müdürün olumlu davranış gösterdiğini, kız çocuklarının %9,09’unun, erkek çocuklarının ise %10,53’ünün ise müdürün olumsuz-negatif davranış sergilediğini söylemişlerdir. “Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?” sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda oluşturulan alt temalar incelendiğinde ise, kız çocuklarının, erkek çocuklarına oranla müdürünü daha çok davranışsal özelliklerine ve mesleki hiyerarşi konumuna göre benzetmeler yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bir diğer sonuç ise tüm sorularda erkek çocuklarının kız çocuklarına oranla daha yüksek oranda müdür algılarının nötr özellikte olmasıdır.

Çocukların Eğitim Öğretim Gördükleri Okul Türü Değişkenine Göre Müdür Algılarının İncelenmesi

Araştırmanın çalışma grubuna alınan çocukların devam ettikleri okul türü (özel okul/devlet okulu) değişkeni ile müdür algılarının karşılaştırılması Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Çocuklarının Müdür Algılarının Okul Türüne Göre Yüzde ve Frekans Dağılımı

	Özel		Devlet	
	n	%	n	%
Resimde müdür ne yapıyor?				
Öğretimsel Sürece Katılma	23	40,35	8	18,18
İdari Süreçle İlgilenme	24	42,11	25	56,82
Negatif Katılım	-	-	3	6,82
Nötr	10	17,54	8	18,18
Toplam	57	100	44	100
Resimde müdür sana ne diyor?	n	%	n	%
Olumlu Sözlü-Sözsüz İletişim Kurma	29	50,88	27	61,36
Uyarıcı Dil Kullanma	12	21,05	6	13,64
Nötr	16	28,07	11	25,0
Toplam	57	100	44	100
Resimde müdür sana nasıl davranıyor?	n	%	n	%
Olumlu Davranış Gösterme	51	89,47	37	84,09
Olumsuz-Negatif Davranış Gösterme	6	10,53	7	15,91
Toplam	57	100	44	100
Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?	n	%	n	%
Davranışsal Özelliklerine Göre	12	21,05	10	22,73
Fiziksel Özelliklerine Göre	27	47,37	23	52,27
Mesleki Hiyerarşi Konumuna Göre	5	8,77	2	4,55
Üretici/Yaratıcı Olma Durumuna Göre	1	1,76	-	-
Nötr	12	21,05	9	20,45
Toplam	57	100	44	100

Çalışmaya dâhil edilen okul öncesi çocuklarının müdür algılarının okul türü değişkeni ile “Resimde müdür ne yapıyor?”, “Resimde müdür sana ne diyor?”, “Resimde müdür sana nasıl davranıyor?” ve “Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?” sorularının cevapları ile oluşturulmuş alt temalar karşılaştırılmıştır. Tablo 4’e göre, “Resimde müdür ne yapıyor?” sorusunda özel okula devam eden çocuklar,

devlet okuluna giden çocuklara oranla daha yüksek oranda müdürlerini öğretimsel sürece katılan olarak algılamaktadır. Özel okula devam eden çocukların %40,35'inin müdürlerini resimlerinde öğretimsel sürece katıldığını betimlerken, devlet okulunda bu oran %18,18'dir. Aynı soru kapsamında oluşturulan negatif katılım alt temasındaki tüm cevaplar devlet okuluna giden çocuklardan alınmıştır. Bir diğer ifade ile devlet okuluna devam eden çocuklar özel okula devam eden çocuklara göre istenmedik müdür davranışlarını resimlerinde daha fazla betimlemişlerdir. "Resimde müdür sana ne diyor?" sorusu dahilinde oluşturulan alt temalar doğrultusunda özel okula devam eden çocukların %50,88, devlet okuluna devam eden çocukların %61,36'sı okul yöneticilerinin olumlu sözlü sözsüz iletişim kurduğunu belirtmiştir. Özel okula devam eden çocuklar, devlet okuluna giden çocuklara oranla müdürlerinin daha yüksek oranda uyarıcı dil kullandığını ifade etmişlerdir. "Resimde müdür sana nasıl davranıyor?" ve "Müdürünü bir şeye benzetmek istersen neye benzetirsin? Neden?" sorularında ise özel ve devlet okuluna devam eden çocukların birbirine yakın yüzdelerde olduğu görülmektedir. Müdür davranışlarında özel okula devam eden çocukların %89,47'si devlet okuluna devam eden çocukların ise %84,09'unun olumlu davranış gösterdiğini belirtmişlerdir. Çocukların müdür benzetmelerinde ise özel okula ve devlet okuluna giden çocukların yüksek oranda fiziksel özelliklerine göre daha sonra ise davranışsal özelliklerine göre benzetmeler yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

48-72 aylık çocukların okul yönetici algılarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışma sonucunda ilk alt problem cümlesi olan "48-72 aylık çocukların okul yönetici algıları nasıldır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Analiz sonucunda genel olarak okul öncesi dönem çocuklarının müdürlerini olumlu yönde algıladıkları tespit edilmiştir. Çocuklar, okul müdürlerini yüksek oranlarda öğretimsel sürece katılan, olumlu sözlü-sözsüz iletişim kuran ve olumlu davranış gösteren kişiler olarak resmetmiş ve sözel olarak belirtmişlerdir. Çocukların ilk formal olarak tanıştıkları eğitim kurumu okul öncesi kurumlarıdır. Ayrıca okul öncesi kurumları akademik bilgi yüklemesinden uzak olup, daha çok öğretmen ve akranlarıyla ilk temel ilişkilerin atıldığı, sosyal becerilerinin geliştirildiği, prososyal davranışların kazanıldığı yerlerdir. Özellikle bu süreç de oyun yoluyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle çocuk-öğretmen ilişkisi olumlu yöndedir. Araştırma kapsamında alınan çocukların da okul müdürlerini olumlu algılamalarının nedeninin bu sebepten kaynaklı olduğu düşünülebilir. Ahi, Cingi ve Kıldan (2016) 48-60 aylık çocukların öğretmen kavramına yönelik algılarının incelenmesi üzerine yapmış oldukları çalışma sonucunda da çocukların öğretmenlerini güler yüzlü ve temiz bakımlı olarak çizdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle çocukların öğretmen algılarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aykaç (2012)'ın ilköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı üzerine yapmış olduğu çalışma sonucunda da çocukların öğretmenlerini çoğunlukla güneş, çiçek, kalp ve kitap gibi olumlu nesnelere biçiminde algıladıklarını ortaya çıkarmıştır. Uysal, Yazıcı, Özen-Altınkaynak, Karakuş ve Akman (2015)'in okul öncesi eğitime devam eden çocukların müdür algılarının incelenmesi amacıyla yapmış oldukları çalışma sonucunda da araştırmaya katılan çocukların çoğunun "müdür nasıl biridir?" sorusuna iyi, güzel, mutlu, seven, oynayan, çalışkan ve şakacı gibi olumlu sıfatlarla cevap verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Fakat üst öğrenim kademelerinde yapılmış müdür algı

çalışmaları incelendiğinde ise tam tersi sonuçlarla karşılaşmaktadır. Öğrenci çizimleri sonucunda müdür algılarıyla ilgili oluşan en sıklıkla görülen kategorinin “olumsuzluk unsuru olma” olduğu görülmektedir (Yalçın ve Erginer, 2012). Ayrıca diğer araştırma sonuçları doğrultusunda da öğrencilerin, okul müdürlerini korkutucu, otorite sembolü, ceza verici, kaba, zarar verici ve duyarsız gibi kavramlarla betimlediği tespit edilmiştir (Lum, 1997; Balcı, 1999; Aydın, 2007; Aydoğdu, 2008).

Araştırmaya katılan çocukların cinsiyet değişkenine göre okul yönetici algılarının karşılaştırılmasında, erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha fazla oranda müdürleri uyarıcı dil kullanan kişi olarak betimlemiştir. Bunun sebebinin özellikle erkek çocuklarının okul öncesi dönemde kız çocuklarına oranla daha fazla istenmedik davranış göstermesinden kaynaklı olduğu düşünülebilir. Özbey ve Alisinanoğlu (2009)’nun okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylık çocukların problem davranışlarının bazı değişkenlere göre incelemesi amacıyla yapmış oldukları çalışmasında, kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla daha az problemli davranışa sahip oldukları tespit edilmiştir. Kanlıklıçer (2005)’in okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmış olduğu araştırma sonucunda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Özellikle kavgacı-saldırgan olma alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmıştır. Erkek çocuklarının kız çocuklarına oranla daha saldırgan davranışlarda buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Erkek çocuklarının kız çocuklarına oranla eğitim ortamında daha istenmedik davranışlar sergilediği üzerine birçok araştırma bulgusuna rastlanmaktadır (Erkan ve Kargı, 2004; Dizman, 2003; Şehirli, 2007; Hammarberg ve Hagekull, 2002). Ayrıca Tatlı ve Alakoç-Pirpir (2015)’in yapmış oldukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların öğretmenleriyle olan ilişkilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisi üzerine gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda da kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla daha çok yetişkinin yönergelerini takip etmekte, daha çok işbirliği içinde olmakta ve daha kolay arkadaşlıklar kurmakta, farklı ortamlara daha kolay uyum sağlayabilmekte, akranlarıyla daha uyumlu olup kendini kontrol etme becerileri ve akranlarıyla iletişimi sürdürme becerileri açısından becerikli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında kız ve erkek çocukları müdür benzetmelerinde çoğunlukla fiziksel özelliklerini temel alan kelimeleri kullandıkları sonucuna varılmıştır. Yıldırım ve Uğur (2011)’un öğrencilerin algılarında var olan ve ideal olan okul müdürü imajının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında örnekleme dahil edilen okul öncesi çocuklarının da okul müdürü imajlarında çoğunlukla fiziki görünümün hakim olduğu tespit edilmiştir. Uysal, Yazıcı, Özen-Altınkaynak, Karakuş ve Akman (2015)’in çalışmasında da çocukların müdürleri daha fazla oranda fiziksel olarak resmettikleri (uzun boylu, sarı saçlı, şişman gb.) görülmüştür. Bu durum müdürlerin eğitim öğretim etkinliklerine yönelik çok az çalışmalar yaptığı ya da çalışmaların çocukları etkileyebilecek kadar güçlü olmadığından kaynaklı olabilir.

Bir diğer araştırma sonucu ise, özel okulda eğitim öğrenim gören çocuklar, devlet okuluna devam eden çocuklara oranla daha yüksek oranda müdürlerini öğretim sürecine katılan kişi olarak betimlemiştir. Bunun sebebinin özel okulların çalışma ortamının, okulun fiziksel yapısının ve örgüt ikliminin devlet okullarına

oranla daha uygun olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Ayrıca özel okullardaki müdürlerin eğitim öğretime olan tutum ve davranışlarının devlet okulundaki müdürlere oranla daha yüksek olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Kocabaş ve Karaköse'nin (2005) özel ve devlet okullarındaki müdürlerin tutum ve davranışlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi üzerine yapmış oldukları araştırmasında da özel okullardaki müdürlerin tutum ve davranışlarının okul türü değişkeni ile farklılaşma gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Öğretmenlere göre, özel okullardaki müdürlerin, devlet okulundaki müdürlere oranla tutum ve davranışlarının daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Dikkat çeken bir başka sonuç ise çalışma grubuna dahil edilen çocukların müdür algılarını ortaya çıkartmak amacıyla sorulan sorulara verdikleri cevaplarda nötr alt tema oranının yüksek olmasıdır. Bu durumun nedeninin müdür ile çocuklar arasındaki iletişimin az olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Çelikten'in (2004) bir okul müdürünün günlüğü başlıklı çalışmasında da müdürlerin zamanlarını en yüksek oranda iş görenler arasındaki sorunların çözümü, mali işler, büro işleri, bir sonraki gün yapılacak işlerin düzenlenmesi ve planlanması, acil olarak yapılması gereken konularda etkinlikler planlama gibi genel yönetim ve planlama işlerine ayırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Döş'ün (2013) çocukların mutlu okul kavramını ele almış ve çocukların mutlu okul kavramını tanımlamayı amaçladığı çalışmasında da öğrenciler mutlu okulda okul müdürüne düşen görevleri sıralamıştır. Çalışmada en yüksek oranda okul müdürünün öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmesi, iletişim halinde olması ve öğrencileri okula ısındıracak faaliyetler gerçekleştirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak araştırma kapsamına alınan çocuklar, özel okullardaki müdürleri, devlet okullarındaki müdürlere göre daha fazla oranda uyarıcı dil kullanan kişiler olarak betimlemişlerdir. Bunun nedeninin özel okullardaki çocukların daha fazla istenmedik davranış göstermesinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Ilgar'ın (2014) özel okul ve devlet okulunda görev yapmış sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki farklılıklara ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla yapmış oldukları çalışmada da özel okuldaki öğrencilerde en sık karşılaşılan istenmeyen davranışların kurallara uymama, ders içinde kendi aralarında iletişimde bulunma ve dikkat çekme veya çekmeye çalışma davranışları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aynı çalışma içerisinde özel okuldaki öğrencilerin devlet okulundaki öğrencilere oranla daha fazla benmerkezci oldukları belirtilmiştir. Devlet okulundaki öğrencilerin daha itaatkar ve öğretmenini daha çok önemserken, özel okuldaki öğrencilerde bu durumun daha az olduğu tespit edilmiştir. Durmuşçelebi'nin (2010) özel ve devlet ilköğretim okullarındaki sınıf yönetiminin karşılaştırılması amacıyla yaptıkları çalışmada özel ve devlet okulları arasında sınıf yönetimi arasında anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamaktadır. Fakat özel okullardaki öğrencilerde sıklıkla izin almadan konuşma, sınıf arkadaşlarını şikayet etme, plansız çalışma, öğretmen ve sınıf arkadaşlarının konuşmasını kesme ve ders işlenirken başka şeylerle uğraşma gibi istenmeyen davranışlar sergilediği sonucuna ulaşılmıştır.

48-72 aylık çocukların okul yönetici algılarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırma kapsamında şu önerilerde bulunulabilir:

- Okul öncesi dönem çocuklarında müdür algılarının büyük bir oranının nötr olduğu görülmüştür. Bu nedenle okul müdürlerinin haftanın belirgin günlerinde çocuklarla birlikte eğitimsel ve öğretimsel etkinliklere daha sık katılması çocuklarda pozitif yönde müdür algısı oluşturmaya neden oluşturabilir.
- Okul müdürlerinin erkek çocuklarına daha fazla oranda uyarıcı dil kullandığı çocukların müdür algılarından ortaya çıkmıştır. Bu nedenle okul müdürleri çocukların cinsiyetlerine göre ayırım yapmadan olumlu ve demokratik davranış ve tutum sergilemelidir.
- Devlet ve özel okullarda müdür algılarında ortaya çıkan bu farklılaşmaların ortadan kaldırılması amacıyla hem devlet hem de özel okul müdürlerinin belirli dönemlerde ortak toplantılar yaparak, yönetsel ve öğretimsel paylaşımlarda bulunabilirler.

Kaynaklar

- Ahi, B., Cingi, M. A. ve Kıldan, A. O. (2016). 48-60 aylık çocukların öğretmen kavramına yönelik algılarının çizimler aracılığıyla incelenmesi, *İlköğretim Online*, 15(1), 77-90.
- Akçay, A. (2016). Okul öncesi eğitimi almanın öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 11(3), 15-28.
- Altinkurt, Y., ve Yılmaz, K. (2012). Relationship between the school administrators' power sources and teachers' organizational trust levels in Turkey. *Journal of Management Development*, 31(1), 58-70.
- Altinkurt, Y., Yılmaz, K., Erol, E. ve Salalı, E. T. (2014). Okul müdürlerinin kullandığı güç kaynakları ile öğretmenlerin örgütsel sinizm algıları arasındaki ilişki, *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1), 25-52.
- Aydın, B. (2007). *İlköğretim öğrencileri açısından yönetici imajı*. XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler, 1, 583-588. Tokat: Detay.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yoluyla analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Aykaç, N. (2012). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim*, 37 (164), 298- 315.
- Balcı, A. (1999). *Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara)*. Yayımlanmamış doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Barnett, W. S. (1995). Long-term effects of early childhood programs on cognitive and school outcomes. *Future of Children*, 5(3), 25-50.
- Burchinal, M. R. (1999). Child care experiences and developmental outcomes. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 563(1), 73-97.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. S. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Çelikten, M. (2004). Bir okul müdürünün günlüğü. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 123-

135.

- Dizman, H. (2003). *Anne-babası ile yaşayan ve anne yoksunu olan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı: Ankara.
- Döş, İ. (2013). Mutlu Okul. *Eğitim ve Bilim*, 38 (170), 266-280.
- Durmuşçelebi, M. (2010). Investigating students misbehavior in classroom management in state and private primary schools with a comparative approach. *Education*, 130, 377-383.
- Elibol Gültekin, S. (2008). *5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Erkan, S. ve Kargı, E. (2004). *Okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarının psikolojik belirtiler yönünden incelenmesi: Ankara İli Örneği*. I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı, 2, 191-199.
- Gatumu, J. ve Ciumwari, J. (2010). Head teachers' tasks in the implementation of preschool curriculum in Kenya public preschools. *Ife Psychologia: An International Journal of Psychology in Africa*, 18(1), 12-32.
- Glesne, C. (2013). Kelimelerin uçmasını sağlamak. P. Yalçınoğlu (Çev.), A, Ersoy & P. Yalçınoğlu (Çev. Edt.). *Nitel araştırmaya giriş*. (2. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Hammarberg, A., ve Hagekull, B. (2002). The relation between teachers' classroom experiences and their perceived control over child behavior. *Early Child Development and Care*, 172, 625-634.
- Helvacı, M. A., ve Kayalı, M. (2011). Okul müdürlerinin kullandıkları örgütsel güç kaynaklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Uşak İli Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 255-279.
- Ilgar, L. (2014). Özel okul ve devlet okulunda görev yapmış sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimindeki farklılıklara ilişkin görüşleri: Nitel bir araştırma. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (22), 259-285.
- Kanlıklıçer, P. (2005). *Okul öncesi davranış sorunları tarama ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kocabaş, İ. ve Karaköse, T. (2005). Okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi (Özel ve devlet okulu örneği), *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 79-91.
- Kuday, F. S. (2007). *Aile destekli kurum merkezli eğitim alan ve hiç okul öncesi eğitim almayan 3-6 yaş çocukların bilişsel gelişimlerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Lara-Cinisomo, S., Fuligni, A. S., Daugherty, L., Howes, C. ve Karoly, L. (2009). Qualitative study of early childhood educators' beliefs about key preschool classroom experiences. *Early Childhood Research and Practice*, 11(1).

- Lum, B. J. (1997). Student mentality: Intentionalist perspectives about the principal. *Journal of Educational Administration*, 35 (3), 210-218.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, (2014). Resmi Gazete, Sayı: 29072, 26.07.2014, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm>
- Özbey, S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların problem davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 493- 517.
- Ramazan, O. ve Demir, S. (2011). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 36-48 aylık çocukların bilişsel gelişim düzeyleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 83-98.
- Şehirli, N. (2007). *Çocuk davranışları değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Tatlı, S. ve Alakoç Pirpir, D. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların öğretmenleriyle olan ilişkilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 31, 429-441.
- Uysal, H., Yazıcı, D. N., Özen Altınkaynak, Ş., Karakuş, H. ve Akman, B. (2015). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların müdür algılarının incelenmesi*. IV. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi, 2-5 Eylül 2015, Ankara.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Journal of Teacher Education and Educators*, 1(2), 229-256.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. ve Uğur, M. (2011). Öğrencilerin algısından okul müdürü imgelerinin karikatürize ifadeleri. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 409-426.
- Zembat, R. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37 (163), 203-215.

Extended Abstract

Introduction

The aim of this research is to specify school director perceptions from the perspectives of children in kindergarten/nursery schools and determining whether school director perceptions differ depending upon gender/school type variables. In accordance with the purpose of the research, answers to the following questions were sought;

- What are school director perceptions of children who are 48 to 72 months old?
- How do school director perceptions of children who are 48 to 72 months old differ depending on their gender?
- How do school director perceptions differ depending on the schools 48-72-months-old children attend (private/government school)?

Method

Basic qualitative research technique was used in this research. Of the qualitative research methods, semi-structured interview technique was utilized in collecting data. As part of this research, 5 private and government schools within the body of Ministry of National Education and Ministry of Family and Social Policies were detected and it was taken into account that the school directors responsible for kindergarten / nursery school have been working for at least one year. Depending on the condition that they have been studying for at least one year in the same institution, 101 preschool children who became voluntary and whose family and school administration granted necessary permission were taken into study group. Demographic information form and school director perception form were used in order to specify school director perception of the 48-72-month-old children who attend preschool.

The research was carried out in spring term of 2014-2015 school year. After permissions were granted by National Education Directorate, School Administration and children's families, to carry out the research, first steps were taken by going to related schools. Only one sample class from each school was included in the study through random sampling method.

Prior to the research, the class teachers were asked to fill in demographic information form for each student. Information about the children was taken from their portfolios by their teachers and filled in the form. After having the information forms filled, the researcher together with the teacher entered in a classroom and participated, with children, in two activities determined by the teacher. After that, giving the required instructions, the researcher asked children to draw a picture in which school director is present. At a distant place in the classroom, the researcher individually summoned the children who finished their drawings and considering their pictures asked them the questions within the body of interview form, then the answers given by the children were written down in the form. In compliance with interview form, the answers given by the students who participated in the study group were analyzed through content analysis technique. Content analysis, with the purpose of finding out common properties of numerous text contents so as to structure significant meanings, is an interpretation form which enables generalization from quality to quantity (Gökçe,2006). In order to ensure reliability and validity in the research, 'inter-coder consistency principle' was used. During the data analysis process of the research, two researchers, independent from each other, evaluated the answers given by the kids and constituted categories by the given codes. After forming independent categories, researchers took control together. Following the check up, consistency within the observers was calculated. Consistency within the observers is calculated through dividing number of total items to consistent items and multiplying the result with 100 (Creswell, 2013). Within the scope of research, consistency among observers was calculated as %94,60.

Results and Recommendations

As a result of the research carried out with the aim of specifying 48-72-month-old children's perception of

school administration, the answer sought for the first sub-problem question was ‘How are school administration perceptions of 48-72-month-old children?’ In the wake of the analysis, it was generally detected that preschool children had a positive perception for their school directors. Children depicted and narrated their school directors as people who mostly take part in educational processes, communicate verbally and non-verbally and display positive behavior.

When compared perceptions of children in the study group about school administration depending on gender variable, boys described school directors as being expostulatory at a higher rate than girls did.

Within the scope of the research, it was concluded that boys and girls, in their depiction of school directors, mostly used words based on their physical qualities.

As another result of the research, children attending private schools described their school directors as more participatory of educational processes than the children in government schools did. The reason of this may be that working environment, physical conditions and organizational atmosphere of private schools are more convenient and favorable than those of government schools. Additionally, it may be due to the fact that the attitudes and manners of school directors in private schools towards educational processes are more constructive than those of school directors in government schools. Another striking result is that neutral sub-theme proportion is high in the answers given by the children in the study group with the aim of finding out their perceptions of school directors. The reason of this case can be explained by the rare communication between the school directors and children. Finally, children taken into study group defined school directors in private schools as being more expostulatory than the ones in government schools. The reason of this may be owing to the fact that children in private schools display more inappropriate behaviors. Following recommendations can be suggested within the context of this research carried out to determine 48-72-month-old children’s perceptions of school directors;

- It was seen that school director perceptions in preschool children are neutral to a large extent. For this reason, school directors’ participation in the educational processes with children more frequently on the specific days of the week may create a positive perception in children for school directors.
- It was revealed from the school director perception of children that school directors use an expostulatory language towards boys more frequently. So, regardless of their gender, school directors should display a positive and democratic attitude towards children.
- With the purpose of resolving these divergences which were deduced from school director perceptions in private and government schools, both government and private school directors can hold meetings collectively and share administrative and educational information on a periodical basis.